

KSIĄDZ STEFAN KIELIŃSKI SDB (1932–2017), PIERWSZY KUSTOSZ SANKTUARIUM DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ W SKRZATUSZU

W związku z powstaniem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w 1972 r., w trosce o jej duchowy rozwój, biskup ordynariusz Ignacy Jeż ustanowił w Skrzatuszu diecezjalne sanktuarium Matki Bożej Bolesnej. W historii tego miejsca rozpoczął się więc nowy etap, w którym stało się ono nie jednym z wielu miejsc pielgrzymkowych i kultu maryjnego w dotychczasowej diecezji gorzowskiej, ale zostało centralnym sanktuarium dla wiernych nowo powstałej jednostki administracji kościelnej. Wiązało się to z nowymi wyzwaniami, przed którymi stanęli duchowi opiekunowie tego świętego miejsca, a rolę tę pełnili od 1952 r. salezjanie².

Wraz z utworzeniem sanktuarium diecezjalnego we wspólnocie salezjańskiej w Skrzatuszu nastąpiły zmiany personalne. Pierwszym jego kustoszem został mianowany ks. Stefan Kiełiński SDB³, który pełnił jednocześnie funkcję proboszcza miejscowej parafii, a do 1978 r. także dyrektora salezjańskiej wspólnoty zakonnej. Sprawował te funkcje do 1981 roku. Następnie przeszedł do pracy w inspektoracie Towarzystwa Salezjańskiego w Pile w charakterze sekretarza inspektorialnego, po czym przez wiele lat posługiwał duszpastersko w parafiach na Bawarii, a po powrocie do Polski w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych w Rumi. Tam zmarł 22 sierpnia 2017 r. i został pochowany w kwaterze salezjańskiej na Cmentarzu Komunalnym⁴.

¹ Ks. dr Jarosław Wąsowicz SDB – salezjanin; dr historii, mgr teologii; dyrektor Archiwum Salezjańskiego Inspektorii Pilskiej; wykładowca historii Kościoła w WSD Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie; zajmuje się badaniem dziejów młodzieżowej opozycji i NSZZ „Solidarność” w PRL-u, historią Kościoła w tym okresie, martyrologium duchowieństwa polskiego w czasie II wojny światowej, historią salezjanów w Polsce oraz naukami pomocniczymi historii; e-mail: wonsal_@poczta.onet.pl.

² Jarosław Wąsowicz, „Posługa duszpasterska salezjanów w Skrzatuszu w latach 1952–1972”, *Rocznik Skrzatuski* 1 (2013): 75–89; Zbigniew Lato, „Troska salezjanów o ośrodki kultu maryjnego w Polsce w latach 1898–1998”, *Seminare* 14 (1998): 160–163; Eugeniusz Wiązowski, „Wkład salezjanów w rozwój kultu Maryjnego w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”, *Saeculum Christianum: pismo historyczno-społeczne* 19 (2012): 117–143.

³ W latach 1952–1972, kiedy Skrzatusz znajdował się na terenie administracji gorzowskiej, funkcję proboszczów parafii pw. Wniebowzięcia NMP i opiekunów sanktuarium maryjnego pełnili następujący salezjanie: ks. Władysław Malejczyk (1952–1958), ks. Feliks Cieplik (1958–1963), ks. Stanisław Wojewódzki (1963–1965), ks. Michał Winiarz (1965–1972).

⁴ Jarosław Wąsowicz, „Śp. Ks. Stefan Kiełiński SDB (1932–2017)”, *Kronika Inspektorialna* 39 (2017): 96–100.

Lata młodsze

Stefan Kiełiński urodził się 1 września 1932 r. w kaszubskiej miejscowości Strzecz, w powiecie morskim, w rodzinie Józefa i Wandy z domu Miotk. Rodzina Kiełińskich utrzymywała się z pracy na roli. Pan Bóg obdarzył ją licznym potomstwem. Urodziło się w niej dziesięć dzieci, z których dwoje poświęciło się służbie Bożej, jedna z sióstr ks. Stefana została bowiem zakonnicą (s. Martyna Józefa Kiełińska ze Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek)⁵. 8 września 1932 r. Stefan Kiełiński został ochrzczony w miejscowym kościele parafialnym pw. św. Marii Magdaleny przez proboszcza ks. Józefa Czarneckiego⁶.

W okresie okupacji Stefan Kiełiński rozpoczął naukę w niemieckiej szkole, uczył się także prywatnie u miejscowego księdza proboszcza. Po wojnie kontynuował naukę w szkole powszechnej w Strzecz⁷. 2 czerwca 1946 r. przyjął sakrament bierzmowania z rąk administratora apostolskiego ks. Andrzeja Wronki⁸.

Po ukończeniu szóstej klasy od września 1947 r. zamieszkał w Zakładzie Salezjańskim w Rumi, który funkcjonował oficjalnie jako Salezjański Dom Dziecka. Była to placówka z internatem, wychowankowie zaś uczęszczali do szkoły państwowej. Młodzież poza nauką miała tu możliwość czynnie wykorzystywać czas wolny poprzez angażowanie się w funkcjonującym przy zakładzie oratorium w wiele grup formacyjnych, takich jak liturgiczna służba ołtarza (ministranci), harcerstwo, orkiestra dęta, chór, teatr, aktywne były też organizacje sportowe⁹.

Stefan Kiełiński w pierwszym roku pobytu w Rumi uczęszczał do szkoły zawodowej, a przez kolejny rok do gimnazjum w Wejherowie, w roku szkolnym 1949–1950 był uczniem dziewiątej klasy Szkoły Ogólnokształcącej w Rumi Janowie¹⁰. Włączał się czynnie również w życie zakładowe, zwłaszcza w posługę ministrancką¹¹. W trakcie pobytu w zakładzie mógł się zapoznać z bliska z duchowością św. Jana Bosko i charyzmatem salezjańskim, które go bardzo pociągały. Po ukończeniu dziewiątej klasy szkoły ogólnokształcącej Stefan Kiełiński złożył podanie o przyjęcie w szeregi duchowych synów ks. Bosko, które zyskało aprobatę miejscowych salezjanów z ks. dyrektorem Feliksem Cieplikiem na czele¹².

⁵ Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej (dalej ASIP), T. ks. Stefan Kiełiński SDB, akta bez sygn., *Pismo ks. Stefana Kiełińskiego do ks. Inspektora Henryka Jacenciuka*, Skrzatusz 28 października 1980 r.

⁶ ASIP, *Świadectwo chrztu św. Stefana Kiełińskiego*, Strzecz 3 września 1947 r.

⁷ ASIP, *Życiorys Stefana Kiełińskiego*, Rumia 22 maja 1950 r.

⁸ ASIP, *Świadectwo bierzmowania Stefana Kiełińskiego*, Strzecz 13 maja 1950 r.

⁹ Jarosław Wąsowicz, *Zakład Salezjański w Rumi 1937–1960*, Studia i materiały źródłowe pod patronatem Archiwum Salezjańskiego Inspektorii Pilskiej, t. 3 (Piła–Rumia, 2012).

¹⁰ ASIP, T. ks. Stefan Kiełiński SDB, akta bez sygn., *Życiorys Stefana Kiełińskiego*, Rumia 22 maja 1950 r.

¹¹ Zbiory ks. Jarosława Wąsowicza SDB, *Relacja ks. Stefana Kiełińskiego SDB*, Rumia 25 lutego 2015 r.

¹² ASIP, T. ks. Stefan Kiełiński SDB, akta bez sygn., *Podanie Stefana Kiełińskiego o przyjęcie do nowicjatu Towarzystwa Salezjańskiego*, Rumia 22 maja 1950 r.

Na salezjańskim szlaku

24 lipca 1950 r. Stefan Kielński rozpoczął nowicjat w Czerwińsku n. Wisłą. Pierwszy rok formacji odbył pod okiem mistrza nowicjatu ks. Hieronima Pixy, który wystawił mu przed ślubami zakonnymi bardzo dobrą opinię, zauważając, że kandydat do zgromadzenia ma „usposobienie łagodne, charakter spokojny, zrównoważony, wolę dobrą, w życiu wspólnotowym nie znajduje trudności, prostolinijny, pracowity, w pobożności i posłuszeństwie jest bez zarzutu”¹³. Pierwszą profesję nowicjusz Kielński złożył na ręce inspektora ks. Stanisława Rokity 2 sierpnia 1951 r. w Czerwińsku. Następnie w latach 1951–1953 odbył studia w zakresie filozofii w seminarium salezjańskim w Kutnie–Woźniakowie.

Asystencję odbywał kolejno w Lutomierniku i we Fromborku. Po pierwszym roku praktyki duszpastersko-wychowawczej złożył profesję wieczystą 4 sierpnia 1954 r. w Kutnie–Woźniakowie. W 1955 r. rozpoczął studia teologiczne w Łądzie, które przerwane zostały ze względów zdrowotnych. Ksiądz inspektor skierował go wówczas na asystencję do Jaciążka, z poleceniem prywatnego przerabiania materiału i zaliczania poszczególnych przedmiotów. Do seminarium w Łądzie kl. Kielński powrócił w roku seminaryjnym 1957–1958. W kolejnych latach przyjął niższe święcenia, w tym subdiakoniat 29 czerwca 1960 r. z rąk bpa Antoniego Pawłowskiego, następnie święcenia diakonatu 31 stycznia 1961 r. w Łądzie z rąk bpa Franciszka Korszyńskiego. 4 czerwca 1961 r. został wyświęcony na kapłana przez metropolitę poznańskiego abpa Antoniego Baraniaka SDB¹⁴.

Pierwsze lata kapłaństwa posługiwał w parafii pw. św. Teresy w Łodzi, zajmując się głównie katechizacją dzieci i młodzieży. Następnie w latach 1968–1972 pracował w Dębnie Lubuskim. Oprócz katechizacji prowadził m.in. grupę ministrantów¹⁵.

Kustosz sanktuarium i proboszcz parafii w Skrzatuszu

W 1972 r. ks. Stefan Kielński został mianowany proboszczem parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Skrzatuszu oraz kustoszem tamtejszego sanktuarium Matki Bożej Bolesnej. Urzędowanie objął 9 sierpnia 1972 r.¹⁶

Już na początku jego posługi na nowym odcinku zaangażowania duszpasterskiego czekało go duże wyzwanie, jakim było zorganizowanie diecezjalnego odpustu w sanktuarium Matki Bożej Bolesnej. Był to zarazem pierwszy odpust nowo powstałej diecezji. Odbył się 15 września 1972 r. pod przewodnictwem bpa Ignacego Jeża. Podczas uroczystości ordynariusz ogłosił, że skrzatuskie sanktuarium jest głównym

¹³ ASIP, *Opinia magistra nowicjatu ks. Hieronima Pixy o Nowicjuszu Stefanie Kielńskim*, Czerwińsk 10 czerwca 1951 r.

¹⁴ ASIP, *Karta personalna i dokumenty poświadczające złożenie ślubów zakonnych oraz niższych i wyższych święceń kapłańskich*.

¹⁵ Zbiory ks. Jarosława Wąsowicza SDB, *Relacja ks. Stefana Kielńskiego SDB*, Rumia 25 lutego 2015 r.

¹⁶ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., S. Kielński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 18.

sanktuarium diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej i że diecezjalny odpust odbywał się będzie zawsze w niedzielę po 15 września pod przewodnictwem biskupa lub delegata ordynariusza¹⁷.

W kolejnych latach ks. Kieleński, jako kustosz sanktuarium, musiał nie tylko dbać o należyte przygotowanie odpustu diecezjalnego, ale również stawić czoła innym wyzwaniom. W 1974 r. bp Jeż zdecydował, że sanktuarium stało się jednym z czterech miejsc w diecezji na uzyskanie odpustu Jubileuszowego Roku Świętego. Natomiast w 1975 r. uroczystości celebrowano podczas odpustów parafialnych i diecezjalnego 400-lecie cudownej figury Matki Bożej Bolesnej. Z inicjatywy kustosza ks. Kieleńskiego zamówiono z tej okazji jej kopię, którą wykonał rzeźbiarz ludowy Mieczysław Modzelewski z Choczewa k. Lęborka. Ustawiona została w specjalnej kapliczce umieszczonej w starej lipie przy kościele. Z okazji jubileuszu sanktuarium zostało obdarowane również historycznym wotum przez parafię pw. Świętej Rodziny w Pile, animowaną także przez salezjanów. Ponieważ, jak głosi legenda, figurę do Skrzatusza miał przynieść garncarz z Piły¹⁸, wierni z tego miasta w pielgrzymce przynieśli ryngraf miedziany z wykutą datą 1575–1975 i kościołem pw. Świętej Rodziny. Wotum umieszczono w specjalnej gablocie na ścianie wewnątrz kościoła. W Skrzatuszu upamiętniono również okolicznościową tablicą 5-lecie powstania diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, którą wmurowano w lewej ścianie świątyni¹⁹. 15 września do sanktuarium odbyła się pierwsza pielgrzymka kapłanów z terenu diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, na której ks. Stefan Kieleński wygłosił konferencję na temat historii i teraźniejszości sanktuarium²⁰. Te wszystkie wydarzenia zaktywizowały Skrzatusz jako sanktuarium diecezjalne. Ilość pielgrzymek do tego miejsca znacznie wzrosła²¹.

Ksiądz Stefan Kieleński wkładał dużo wysiłku w troskę o rozwój skrzatuskiego sanktuarium jako miejsca pielgrzymkowego, o co zabiegały nie tylko władze diecezjalne, ale również zakonne. Ksiądz inspektor Stanisław Styrna, potwierdzając pełnienie przez ks. Kieleńskiego funkcji administratora parafii w Skrzatuszu na kolejne 3-lecie²², podkreślał, że do szczególnych zadań na tej placówce należy m.in. podnoszenie rangi sanktuarium

¹⁷ Tadeusz Ceynowa, „Kalendarium ważniejszych wydarzeń z dziejów Skrzatusza”, *Rocznik Skrzatuski* 1 (2013): 140.

¹⁸ Píše o tym w swojej kronice ks. Andrzej Józef Delerdt. Andrzej Józef Delerdt, *Źródło łask Boskich nieprzebrane. Matka Boska Bolesna ze Skrzatusza i Jej historia*, red. A. Borysowska, T. Ceynowa (Szczecin: Wydawca Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie, Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, 2017), 29–32.

¹⁹ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., S. Kieleński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 19–21.

²⁰ „Pielgrzymka kapłanów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej do sanktuarium maryjnego w Skrzatuszu”, *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 6, 11–12 (1978): 378–379.

²¹ Tadeusz Ceynowa, „Kalendarium ważniejszych wydarzeń z dziejów Skrzatusza”, *Rocznik Skrzatuski* 1 (2013): 140; Iwona Jażewicz, „Sanktuarium w Skrzatuszu jako miejsce kultu religijnego w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, *Peregrinus Cracoviensis* 18 (2007): 119–138.

²² W Zgromadzeniu Salezjańskim urząd dyrektora wspólnoty sprawuje się zwyczajowo sześć lat, natomiast proboszczowstwo, jeśli nie jest ono związane z przełożnictwem we wspólnotie zakonnej, maksymalnie może trwać dziewięć lat.

maryjnego i wpływanie na wiązanie z nim wydarzeń diecezjalnych, rozszerzanie i pogłębianie kultu Matki Bożej Wspomożenia Wiernych²³, stworzenie zaplecza logistycznego dla pielgrzymów²⁴. Wynikało to nie tylko z troski przełożonych diecezjalnych i zakonnych, ale przepisów prawnych, które wymagają, aby erygowane sanktuarium miało własnego kustosza, do którego zadań należy m.in. troska o pielgrzymów, zapewnienie im swobodnego dostępu do form kultu w formie liturgicznej, sakramentu spowiedzi, jak też do praktykowania pobożności ludowej. Do przełożonego sanktuarium należy również gromadzenie i strzeżenie dokumentacji sanktuarium oraz wotów²⁵.

Wydaje się, że z zadań tych ks. Kiełiński wywiązywał się należycie. W celu podniesienia swoich kwalifikacji regularnie uczestniczył w ogólnopolskich spotkaniach kustoszy sanktuariów maryjnych i rekolekcjach dla nich organizowanych²⁶. W tym czasie był ponadto członkiem inspektorialnej Komisji ds. Kultu Wspomożycielki Wiernych i świętych Rodziny Salezjańskiej²⁷ oraz diecezjalnej Rady Duszpasterskiej i Rady Kapłańskiej²⁸. W samym zaś sanktuarium w Skrzatuszu zarówno kustosz, jak i władze diecezji troszczyli się o właściwą formację duchowo-teologiczną przybywających tu z pielgrzymkami i na uroczystości wiernych, zwracając w niej uwagę zwłaszcza na wymiar maryjny²⁹. Ksiądz kustosz podjął także próby wydania okolicznościowych materiałów promujących sanktuarium w Skrzatuszu jako miejsce pielgrzymkowe. W 1975 r. z okazji 400-lecia cudownej figury – Piety Skrzatuskiej – przygotował rozkładaną ulotkę, na jej pierwszej stronie umieścił fotografię figury Matki Bożej Bolesnej wraz z hymnem ułożonym ku Jej czci przez byłego proboszcza ks. Michała Winiarza SDB, na drugiej zaś znalazło się opracowane przez ks. Kiełińskiego kalendarium najważniejszych wydarzeń związanych ze Skrzatuszem od 1400 do 1974 r.³⁰ Z powodu problemów z drukiem i skomplikowanych procedur urzędniczych z nim związanych zdecydowano się wydać ją techniką fotograficzną³¹. Kolejna ulotka przygotowana przez kustosza wraz z plakatem i zaproszeniem na uroczystości diecezjalnego odpustu została wydana

²³ Maryja pod wezwaniem Wspomożycielki Wiernych jest główną patronką Zgromadzenia Salezjańskiego i Rodziny Salezjańskiej.

²⁴ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., *Pismo ks. Inspektora Stanisława Styrny do ks. Stefana Kiełińskiego*, Łódź 20 czerwca 1978 r.

²⁵ Waldemar Pałęcki, „Sanktuarium”, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2012), kol. 1058–1060.

²⁶ ASIP, T. ks. Stefan Kiełiński SDB, akta bez sygn., *Pismo ks. Stefana Kiełińskiego do ks. Inspektora Stanisława Styrny*, Skrzatusz 26 listopada 1976 r.

²⁷ ASIP, *Pismo ks. Inspektora Henryka Jacenciuka do ks. Stefana Kiełińskiego*, Piła 15 września 1980 r.

²⁸ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., *Sprawozdanie ks. Antoniego Rafalki z wizytacji kanonicznej wspólnoty salezjańskiej w Skrzatuszu*, Skrzatusz 12 marca 1980 r.

²⁹ Piotr Szczepaniuk, „Teologiczno-duchowy wymiar formacji w nauczaniu skrzatuskim w latach 1972–2013. Duchowość maryjna”, *Rocznik Skrzatuski* 3 (2015): 23–24.

³⁰ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., *Ulotka z 1975 r. 400-lecie Matki Bożej Skrzatuskiej 1575–1975*, oprac. ks. Stefan Kiełiński SDB; Zbiory ks. Jarosława Wąsowicza SDB, *Relacja ks. Stefana Kiełińskiego SDB*, Rumia 25 lutego 2015 r.

³¹ Jarosław Wąsowicz, „Salezjańskie wydawnictwa promujące sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”, *Rocznik Skrzatuski* 3 (2015): 147–155.

w 1981 r. Na ulotce znalazły się pieśń i modlitwa ku czci Matki Bożej Skrzatuskiej, fotografia figury oraz historia sanktuarium³².

W latach 1952–1977 salezjanie pracujący w parafii i sanktuarium w Skrzatuszu należeli do domu zakonnego w Czaplunku. W 1977 r. w porozumieniu z władzami diecezjalnymi doszło w Skrzatuszu do erygowania domu zakonnego³³. Dekret przełożonego generalnego Towarzystwa św. Franciszka Salezego ks. Alojzego Ricceri powołujący wspólnotę pw. Wniebowzięcia NMP został wystawiony 7 lipca 1977 r.³⁴ Odtąd ks. Stefan Kiełiński poza dotychczasowymi obowiązkami proboszcza i kustosza sanktuarium pełnił także funkcję dyrektora wspólnoty zakonnej. Oprócz salezjanów pracujących w Skrzatuszu należeli do niej także współpracownicy obsługujący parafię w Sypniewie i Rzeczy. Dom zakonny kanonicznie przynależał do salezjańskiej Inspektorii pw. św. Stanisława Kostki w Łodzi, od 16 grudnia 1979 r. został włączony do nowo utworzonej przez przełożonego generalnego ks. Idziego Vigano salezjańskiej Inspektorii pw. św. Wojciecha w Pile³⁵. W związku z tymi zmianami wzrosło znaczenie Skrzatusza, które stało się jedynym wówczas sanktuarium maryjnym w inspektorii pilskiej³⁶. Organizowano tu więc wiele ważnych wydarzeń jubileuszowych związanych z Rodziną Salezjańską.

Ksiądz Stefan Kiełiński w czasie swojej kadencji dbał również o rozwój duchowy i materialny parafii pw. Wniebowzięcia NMP. Centralną jej świątynią było sanktuarium w Skrzatuszu, ale salezjanie obsługiwali jeszcze kościoły filialne: w Dobinie pw. Świętych Piotra i Pawła, Różewie pw. św. Wawrzyńca, Witankowie pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, Zawadzie pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela³⁷. W parafii regularnie odbywały się rekolekcje adwentowe i wielkopostne, na które zapraszał rekolekcyjistów głównie z grona salezjańskiego. Podobną praktykę stosował w związku z parafialnymi

³² ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., *Folder Skrzatuski*, Piła 1981, opracował S.K [ks. Stefan Kiełiński SDB], druk ulotny.

³³ ASIP, *Zgoda biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego na erekcję domu zakonnego Towarzystwa Salezjańskiego w Skrzatuszu*, Koszalin 28 maja 1977 r.

³⁴ ASIP, *Decretum canonicae erectionis Domus Societas Sancti Francisci Salesii*, Romae 7 Julii 1977 r.

³⁵ W skład nowej inspektorii weszły placówki salezjańskie z północno-zachodniej części Polski, wydzielone z dotychczasowej Inspektorii św. Stanisława Kostki w Warszawie. Określone zostały zewnętrznymi granicami diecezji: chełmińskiej, gdańskiej, gorzowskiej, koszalińsko-kołobrzeskiej, szczecińsko-kamieńskiej i wrocławskiej. W skład nowej inspektorii weszło łącznie 57 placówek, które tworzyły 15 erygowanych kanonicznie wspólnot zakonnych. Inspektoriat pilski otrzymał także nazwę Inspektorii Północnej (PLN). Augustyn Dziędziel, „Podział prowincji salezjańskich w Polsce. List okólny delegata Przełożonego Generalnego do współpracowników obu prowincji”, *Biuletyn Salezjański Nostra* 2 (1980): 27; Jarosław Wąsowicz, „Historia salezjańskiej Inspektorii pw. św. Wojciecha z siedzibą w Pile (1979–2004)”, *Seminare* 22 (2005): 97–101.

³⁶ W dotychczasowej Inspektorii św. Stanisława salezjanie animowali także sanktuaria maryjne w Czerwińsku i Różanymstoku. Obecnie salezjanie z Inspektorii pw. św. Wojciecha prowadzą działalność duszpasterską w sanktuariach maryjnych w Kawnicach i Rumi.

³⁷ Towarzystwo św. Franciszka Salezego w Polsce. *Wykaz domów i osób* (Kraków–Łódź: Nakładem salezjańskich inspektorii, 1975), 113.

odpustami³⁸. Zgodnie z wytycznymi przełożonych z okazji wizytacji nadzwyczajnych w 1975 i 1981 r. pojawiły się też próby organizowania tradycyjnych salezjańskich nabożeństw z nowenną ku czci NMP Wspomożycielki Wiernych, św. Jana Bosko i św. Dominika Savio³⁹. W parafii funkcjonował Żywy Różaniec, liturgiczna służba ołtarza (ministranci) – we wszystkich kościołach, bielanki – we wszystkich kościołach, schola dziecięca, rada parafialna – przy wszystkich kościołach, ośrodek oratoryjny z salką rekreacyjną dla młodzieży w Skrzatuszu. Przy plebanii od 1972 r. funkcjonowała biblioteka. Oprócz gromadzenia książek, prenumerowano następujące periodyki: *Tygodnik Powszechny*, *Przewodnik Katolicki*, *Słowo Powszechnie*, *Katechetę*, *Mszę Świętą*, *Bibliotekę Kaznodziejską*, *Więź*, *Znak* i *Zorzę*. Ze zbiorów bibliotecznych i czasopism mogli korzystać parafianie⁴⁰.

W latach 1979–1980 przeprowadzono generalny remont zabytkowego kościoła w Skrzatuszu. W ramach tego przedsięwzięcia zdjęto dachówkę, wymieniono ok. 20% spróchniałego drewna, odeskowano dach i pokryto go blachą miedzianą. Ponadto założono miedziane rynny. Zadbano także o elewację zewnętrzną poprzez skucie tynków ze ścian bocznych, położenie nowych i pomalowanie ich farbami wapiennymi⁴¹. Jak pisał ks. Kiełiński w obszernej dokumentacji – inwentarzu obejmującym lata jego posługi w Skrzatuszu: „wszystko przeprowadzono zgodnie ze sporządzoną dokumentacją. Koszt remontu wyniósł razem 3 miliony i 100 tysięcy złotych. W tym Ministerstwo Kultury i Sztuki w Warszawie w formie 23 procentowego dofinansowania wyłożyło 414 tysięcy złotych, Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska w Koszalinie przeznaczyła 262 tysiące złotych, a Inspektorat Salezjański w Łodzi 451 tysięcy złotych. Reszta pieniędzy w sumie około 2 milionów złotych została zebrana z całej parafii Skrzatusz, w tym 24 tysiące złotych ofiarowane przez parafię św. Mikołaja w Wałczu”⁴². W latach 1972–1981 dokonano także licznych remontów bieżących w kościołach filialnych⁴³.

Proboszcz troszczył się również o wyposażenie kościoła. W 1980 r. zakupiona została nowa monstrancja, ponieważ dotychczas używana, zabytkowa, wraz z kielichami została skradziona w nocy z 5 na 6 października 1980 r. Ponadto z ofiar wiernych parafii zakupiono dwa mszalne kielichy, kilka ornatów i kapy. W 1980 r. ks. Kiełiński rozpoczął przygotowanie dwóch salek katechetycznych w budynku gospodarczym.

³⁸ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., *Księgi ogłoszeń parafialnych ze Skrzatusza z lat 1972–1981*.

³⁹ ASIP, S. Rokita, *Sprawozdanie z nadzwyczajnej wizytacji kanonicznej, jaką przeprowadził ks. Stanisław Rokita w Skrzatuszu w dniach 6–7 grudnia 1975 r. zgodnie z zarządzeniem ks. Generała Alojzego Ricceri*, Skrzatusz, 8 grudnia 1975 r., 5; ASIP, A. Dziędział SDB, *Protokół z nadzwyczajnej wizytacji kanonicznej Domu Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu*, Skrzatusz 3 kwietnia 1981 r.

⁴⁰ ASIP, *Dane historyczne i statystyczne placówki Towarzystwa Salezjańskiego pod wezw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu za rok 1974/1975*, Skrzatusz 6 grudnia 1975 r.; ASIP, *Podstawowe dane o stanie administracji na placówce salezjańskiej w Skrzatuszu*, Skrzatusz 20 lutego 1977 r.; ASIP, *Niektóre dane o życiu i pracy salezjańskiej na placówce Skrzatusz w roku duszpasterskim 1978–1979*, Skrzatusz 8 lutego 1979 r.

⁴¹ ASIP, S. Kiełiński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 21.

⁴² ASIP, S. Kiełiński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 21a.

⁴³ ASIP, *Księgi ogłoszeń parafialnych ze Skrzatusza z lat 1972–1981*.

Do końca roku katechetycznego 1980–1981 salka znajdowała się na plebanii⁴⁴. W roku 1980 na terenie całej parafii katechezą objętych było 800 dzieci w pięciu punktach katechetycznych, ponadto zorganizowane były katechezy dla młodzieży szkół średnich i pracujących⁴⁵.

W 1976 r. ks. proboszcz rozpoczął starania w kurii diecezjalnej o przyłączenie do parafii dwóch miejscowości: Wiesiółki (204 wiernych) oraz Dobrzycy (29 wiernych), w porozumieniu z ks. Władysławem Deryngiem, proboszczem parafii w Starej Łubiance, do której dotychczas one należały. Starania te były dyktowane względami praktycznymi. Większość dzieci z wymienionych miejscowości uczęszczała do szkoły w Witankowie i tamże przy kościele filialnym parafii skrzatuskiej na religię. Ponadto w Witankowie w porozumieniu z ks. proboszczem Deryngiem dzieci były przyjmowane do Pierwszej Komunii Świętej. Zarówno z Wiesiółki, jak i z Dobrzycy wierni mieli bliżej do kościoła w Witankowie niż do parafialnej świątyni w Starej Łubiance⁴⁶. W odpowiedzi na prośbę proboszczów ze Skrzatusza i Starej Łubianki kuria zdecydowała się na zezwolenie na obsługę duszpasterską tych miejscowości przez salezjanów na rok eksperymentalny. Mianowano na ten czas ks. Stefana Kieślińskiego wikariuszem parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, aby mógł ważnie dokonywać aktów jurysdykcyjnych wobec wiernych przynależących jeszcze kanonicznie do parafii w Starej Łubiance⁴⁷.

Ważnym osiągnięciem ks. Stefana Kieślińskiego było założenie księgi wieczystej własności parafii w Skrzatuszu, co nastąpiło 17 marca 1977 r. w biurze notarialnym w Wałczu. Własność obejmowała działki w Skrzatuszu, Dobinie, Różewie, Witankowie i Zawadzie⁴⁸. Natomiast 14 czerwca 1977 r. między biskupem ordynariuszem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej Ignacym Jeżem a ks. Stanisławem Styrną SDB, przełożonym salezjańskiej Inspektorii pw. św. Stanisława Kostki, zawarta została umowa w sprawie powierzenia Zgromadzeniu Salezjańskiemu parafii pw. Wniebowzięcia NMP na czas określony.

W latach 1971–1972 doszło w parafii skrzatuskiej do likwidacji i zawłaszczenia przez państwo trzech kościołów poprotestanckich, które znajdowały się na jej terenie. W Skrzatuszu kościół znajdował się w środku wioski przy stawie. Poprzednik ks. Kieślińskiego na stanowisku proboszcza, ks. Michał Winiarz, przy poparciu kurii diecezjalnej chciał przejąć ten budynek sakralny z przeznaczeniem na kaplicę pogrzebową. Niestety, interwencje władz diecezji w Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wałczu

⁴⁴ ASIP, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 29–36.

⁴⁵ ASIP, Ks. A. Rafałko SDB, *Wizytacja kanoniczna wspólnoty salezjańskiej w Skrzatuszu*, Skrzatusz 12 marca 1980 r.

⁴⁶ ASIP, *Pismo ks. Stefana Kieślińskiego do Koszalińsko-Kołobrzeskiej Kurii Biskupiej w Koszalinie*, Skrzatusz 12 lutego 1976 r.

⁴⁷ ASIP, *Pismo bpa Ignacego Jeża do ks. Stefana Kieślińskiego*, Koszalin 27 marca 1976 r.

⁴⁸ ASIP, S. Kieśliński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 20.

nic nie dały⁴⁹. Kościół został rozebrany, a społeczeństwu obiecano, że z materiałów rozbiórkowych zostanie zbudowany klub młodzieżowy. Ostatecznie nigdy nie powstał i jak pisze w sprawozdaniu ks. Kieleński: „cegłę rozsprzedano indywidualnym gospodarzom na budowę chlewni na produkcję mięsa”. W Różewie kościół zamieniono na Klub Rolnika „Złoty Kłos”, natomiast w Zawadzie początkowo zrobiono z kościoła klub młodzieżowy, z czasem jednak uległ on dewastacji i zamieniony został na magazyn sprzętu sportowego⁵⁰.

Pracę w Skrzatuszu ks. Stefan Kieleński zakończył oficjalnie 6 lipca 1981 r.⁵¹ Dziewięć lat posługi kapłańskiej w tym wyjątkowym ze względu na sanktuarium diecezjalnym miejscu, jak sam często powtarzał, należały do najważniejszych wyzwań w jego kapłańskiej posłudze⁵².

Sekretarz inspektorialny

W lipcu 1981 r. ks. Stefan Kieleński został powołany na stanowisko sekretarza inspektorialnego⁵³. Inspektoriat pilski pw. św. Wojciecha była wówczas w fazie organizacji. Przejmowano z Warszawy dokumentację dotyczącą współbraci przynależących do nowej prowincji salezjańskiej oraz placówek, które zostały do niej przypisane. Rozpoczęto organizowanie archiwum inspektorialnego. Ksiądz Kieleński poświęcił się tym trudnym wyzwaniom z wielkim poświęceniem. Rozpoczął także wydawanie *Kroniki Inspektorialnej*, która dzisiaj jest urzędowym kwartalnikiem inspektorii pilskiej. W 1982 r. został mianowany członkiem komisji przygotowującej Kapitułę Inspektorialną⁵⁴.

Pomimo licznych obowiązków starał się wciąż propagować w środowiskach salezjańskich sanktuarium w Skrzatuszu. W 1982 r. staraniem Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego w Pile została wydana niewielkich rozmiarów broszurka *Sanktuarium Maryjne w Skrzatuszu*⁵⁵. Jej redakcją zajął się były kustosz. Publikacja ta została wydrukowana w Zakładach Graficznych w Pile w nakładzie 10 tys. egzemplarzy. Wyko-

⁴⁹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej (dalej ADKK), Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu. Korespondencja, dokumenty różne 1963–1972, sygn. 243, *Pismo kurii koszalińsko kołobrzeskiej do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wałczu*, Gorzów Wielkopolski 6 marca 1971 r., k. 313; ADKK, *Pismo Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wałczu do Kurii Biskupiej w Gorzowie Wielkopolskim*, Wałcz 16 marca 1971 r., k. 511.

⁵⁰ ASIP, T. Skrzatusz, akta bez sygn., S. Kieleński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 19.

⁵¹ ASIP, *Zwolnienie ks. Stefana Kieleńskiego z funkcji administratora parafii przez bpa Ignacego Jeża*, Koszalin 6 lipca 1981 r.

⁵² Zbiory ks. Jarosława Wąsowicza SDB, *Relacja ks. Stefana Kieleńskiego*, Rumia 6 maja 2015 r.

⁵³ ASIP, T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn., *List posłuszeństwa dla ks. Stefana Kieleńskiego z nominacją na sekretarza inspektorialnego*, Piła 22 czerwca 1981 r.

⁵⁴ ASIP, *Pismo ks. Henryka Jacenciuka do ks. Stefana Kieleńskiego*, Piła 16 września 1982 r. Członkami komisji przygotowującymi pierwszą kapitułę inspektorii pilskiej byli ponadto: ks. Adam Durak SDB, ks. Roman Adaśko SDB, ks. Apoloniusz Domański SDB, ks. Jan Gliściński SDB, ks. Henryk Stawniak SDB.

⁵⁵ *Sanktuarium Maryjne w Skrzatuszu*, oprac. i red. ks. Stefan Kieleński (Piła, 1982).

rzystano w niej zdjęcia wykonane przez znanego pilskiego fotografa Romana Zaranka. Na kilka lat broszura opracowana przez ks. Kielińskiego stała się podstawowym informatorem dla pielgrzymów. Odwiedzający Skrzatusz mogli odnaleźć w niej zasadnicze dane na temat kultu Matki Bożej Bolesnej⁵⁶.

Praca duszpasterska w Bawarii

W 1985 r. ks. Stefan Kieliński rozpoczął kolejny okres swojej posługi kapłańskiej w parafiach diecezji Regensburg w Bawarii, który trwał nieprzerwanie przez dwadzieścia trzy lata. Pierwszą jego placówką w Niemczech była parafia w Utzenhofen k. Ambergu, gdzie został proboszczem 15 listopada 1985 r. Pracował tu przez cztery lata. Animował liczne grupy parafialne, organizował pielgrzymki do różnych sanktuariów w Europie i do Ziemi Świętej⁵⁷. Utrzymywał też regularny kontakt z innymi salezjanami z Inspektorii pw. św. Wojciecha w Pile, zaangażowanymi w pracę duszpasterską w diecezji Regensburg. Przynależeli oni oficjalnie do domu zakonnego w Ensдорfie. Tam uczestniczyli w dniach skupienia i innych praktykach salezjańskich oraz spotykali się z przełożonymi. Salezjanie pilscy organizowali też w polskim gronie wzajemne spotkania, które były namiastką życia wspólnotowego⁵⁸. Ponadto dwa razy do roku salezjanie uczestniczyli w spotkaniach dla zakonników pracujących w diecezji Regensburg tzw. *Arbeits Gemeinschaft der Ordens Männer Diocese Regensburg*⁵⁹.

Z okazji świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocnych ks. Kieliński redagował obszernie listy w formie broszurki, w których opisywał najważniejsze wydarzenia ze swojej posługi duszpasterskiej, przywoływał polskie wątki pojawiające się w niemieckiej prasie, odnotowywał ważniejsze wydarzenia z niemieckiej prowincji salezjanów. Rozsyłał je do współbraci, rodziny i swoich przyjaciół w Polsce. Ponadto co dwa tygodnie redagował list parafialny *Pfarrbrief*⁶⁰.

W latach 1989–2008 ks. Stefan Kieliński SDB był administratorem parafii pw. św. Marcina w Neukirchen k. Schwandorfu oraz ekspozytury w Kirchenbuch. Oficjalnie pracę zakończył tam 31 sierpnia 2008 r. Zapisał się w sercach parafian jako gorliwy kapłan.

W czasie posługi duszpasterskiej wraz z parafianami wyremontował trzy kościoły filialne, jedną kaplicę oraz z zewnątrz kościół parafialny⁶¹. Ksiądz Kieliński umiejętnie współpracował ze wszystkimi grupami parafialnymi, uczył też w miejscowej szkole religii. Szczególną radość sprawiała mu praca z młodzieżą. W Neukirchen funkcjono-

⁵⁶ Wąsowicz, „Salezjańskie wydawnictwa promujące sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”, 148.

⁵⁷ ASIP, T. ks. Stefan Kieliński SDB, akta bez sygn., *List ks. Stefana Kielińskiego do ks. Inspektora Stanisława Skopiaka*, Utzenhofen 26 lipca 1987 r.

⁵⁸ ASIP, *List ks. Stefana Kielińskiego do współbraci i przyjaciół*, Utzenhofen 20 marca 1988 r.

⁵⁹ ASIP, *List ks. Stefana Kielińskiego do współbraci i przyjaciół*, Utzenhofen 20 marca 1988 r.

⁶⁰ ASIP, *List ks. Stefana Kielińskiego do współbraci i przyjaciół*, Utzenhofen 20 marca 1988 r.

⁶¹ ASIP, T. ks. Stefan Kieliński SDB, akta bez sygn., *List wielkanocny ks. Stefana Kielińskiego do współbraci i przyjaciół*, Neukirchen 8 grudnia 1989 r.

wała około trzydziestoosobowa grupa ministrantów, ponadto *Katholischer Burschenschaft* (odpowiednik polskiego Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży), w której w 1989 r. zaangażowanych było 78 chłopców i 28 dziewcząt, i orkiestra dęta⁶². W latach 1995–2002 raz w miesiącu odprawiał Mszę Świętą dla polskich robotników z krakowskiej firmy Chemobudowa w czeskiej parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Mariańskich Łażniach. Sam o tym doświadczeniu pisał tak: „Sprawia mi to ogromną radość, gdyż z braku księży w Niemczech, swoją posługą kapłańską mogę służyć nie tylko niemieckiej wspólnotie parafialnej w Neukirchen, ale także swoim rodakom, którzy podobnie jak ja pracują na obczyźnie”⁶³.

Pracę duszpasterską w Neukirchen ks. Stefan Kiełiński zakończył urzędowo 31 sierpnia 2008 r. Rzeczywiście jednak pracował tu do 14 września, zastępując nowego proboszcza⁶⁴.

Zakończenie – powrót do korzeni

Od 2008 r. ks. Kiełiński przynależał do wspólnoty przy parafii pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Rumi. W miarę możliwości zdrowotnych angażował się w pomoc duszpasterską, zwłaszcza jeśli chodzi o posługę w konfesjonale. Przy różnych okazjach odwiedzał swoją dawną parafię w Neukirchen, m.in. z okazji 50-lecia święceń kapłańskich w październiku 2011 r.⁶⁵ Z tej okazji odbyła się też pielgrzymka z Bawarii do polskich sanktuariów maryjnych, z przystankiem na Rumię. Wierni z Neukirchen utrzymywali stałe kontakty z ks. Stefanem także po jego powrocie do Polski, aż do jego śmierci.

Ksiądz Stefan Kiełiński w ostatnich miesiącach zachorował na nowotwór. Odszedł do Pana 22 sierpnia 2017 r. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 25 sierpnia w kościele pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Rumi. Mszy Świętej pogrzebowej przewodniczył bp Zbigniew Zieliński, a okolicznościową homilię wygłosił wikariusz inspektor ks. Adam Popławski. Obrzędowi na cmentarzu przewodniczył z kolei inspektor ks. Roman Jachimowicz. Ksiądz Stefan Kiełiński został pochowany w kwaterze salezjańskiej na cmentarzu komunalnym w Rumi.

Bibliografia

„50 Jahre Priester und 60 Jahre Ordensmann”. *Mittelbayerische Zeitung*, 18 października 2011 r. Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołońskiego. Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu. Korespondencja, dokumenty różne 1963–1972, sygn. 243, *Pismo kurii koszalińsko-kołońskiego do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Walczu*, Gorzów Wielkopolski 6 marca 1971 r., k. 313.

⁶² ASIP, *List Bożonarodzeniowy ks. Stefana Kiełińskiego do współbraci i przyjaciół*, Neukirchen.

⁶³ ASIP, *Pismo ks. Stefana Kiełińskiego do Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego w Pile*, Neukirchen 6 lutego 2002 r.

⁶⁴ „Pfarrbrief der Pfarrei St. Martin” 16 (2008): 1.

⁶⁵ „50 Jahre Priester und 60 Jahre Ordensmann”, *Mittelbayerische Zeitung*, 18 października 2011 r.

- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. *Pismo Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wałczu do Kurii Biskupiej w Gorzowie Wielkopolskim*, Wałcz 16 marca 1971 r., k. 511.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. A. Dziędziel SDB, *Protokół z nadzwyczajnej wizytacji kanonicznej Domu Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu*, Skrzatusz 3 kwietnia 1981 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Dane historyczne i statystyczne placówki Towarzystwa Salezjańskiego pod wezw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu za rok 1974/1975*, Skrzatusz 6 grudnia 1975 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Decretum canonicae erectionis Domus Societas Sancti Francisci Salesii*, Romae 7 Julii 1977 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Karta personalna i dokumenty poświadczające złożenie ślubów zakonnych oraz niższych i wyższych święceń kapłańskich*.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. Ks. A. Rafałko SDB, *Wizytacja kanoniczna wspólnoty salezjańskiej w Skrzatuszu*, Skrzatusz 12 marca 1980 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Księgi ogłoszeń parafialnych ze Skrzatusza z lat 1972–1981*.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *List Bożonarodzeniowy ks. Stefana Kiełińskiego do współpracowników i przyjaciół*, Neukirchen.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *List ks. Stefana Kiełińskiego do współpracowników i przyjaciół*, Utzenhofen 20 marca 1988 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Niektóre dane o życiu i pracy salezjańskiej na placówce Skrzatusz w roku duszpasterskim 1978–1979*, Skrzatusz 8 lutego 1979 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Opinia magistra nowicjatu ks. Hieronima Pixy o Nowicjuszu Stefanie Kiełińskim*, Czerwińsk 10 czerwca 1951 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Pismo bpa Ignacego Jeża do ks. Stefana Kiełińskiego*, Koszalin 27 marca 1976 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Pismo ks. Henryka Jacenciuka do ks. Stefana Kiełińskiego*, Piła 16 września 1982 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Pismo ks. Inspektora Henryka Jacenciuka do ks. Stefana Kiełińskiego*, Piła 15 września 1980 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Pismo ks. Stefana Kiełińskiego do Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego w Pile*, Neukirchen 6 lutego 2002 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Pismo ks. Stefana Kiełińskiego do Koszalińsko-Kołobrzeskiej Kurii Biskupiej w Koszalinie*, Skrzatusz 12 lutego 1976 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Podstawowe dane o stanie administracji na placówce salezjańskiej w Skrzatuszu*, Skrzatusz 20 lutego 1977 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. S. Kiełiński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 20.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. S. Kiełiński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 21.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. S. Kiełiński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 21a.

- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. S. Rokita, *Sprawozdanie z nadzwyczajnej wizytacji kanonicznej, jaką przeprowadził ks. Stanisław Rokita w Skrzatuszu w dniach 6–7 grudnia 1975 r. zgodnie z zarządzeniem ks. Generała Alojzego Ricceri*, Skrzatusz, 8 grudnia 1975 r., 5.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 29–36.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Świadectwo bierzmowania Stefana Kieleńskiego*, Strzecz 13 maja 1950 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Świadectwo chrztu św. Stefana Kieleńskiego*, Strzecz 3 września 1947 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *Pismo ks. Stefana Kieleńskiego do ks. Inspektora Henryka Jacenciuka*, Skrzatusz 28 października 1980 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *Podanie Stefana Kieleńskiego o przyjęcie do nowicjatu Towarzystwa Salezjańskiego*, Rumia 22 maja 1950 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *Życiorys Stefana Kieleńskiego*, Rumia 22 maja 1950 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *List ks. Stefana Kieleńskiego do ks. Inspektora Stanisława Skopiaka*, Utzenhofen 26 lipca 1987 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *List posłuszeństwa dla ks. Stefana Kieleńskiego z nominacją na sekretarza inspektorialnego*, Piła 22 czerwca 1981 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *List wielkanocny ks. Stefana Kieleńskiego do współbraci i przyjaciół*, Neukirchen 8 grudnia 1989 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. ks. Stefan Kieleński SDB, akta bez sygn. *Pismo ks. Stefana Kieleńskiego do ks. Inspektora Stanisława Styrny*, Skrzatusz 26 listopada 1976 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. *Folder Skrzatuski*, Piła 1981, opracował S.K [ks. Stefan Kieleński SDB], druk ulotny.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. *Księgi ogłoszeń parafialnych ze Skrzatusza z lat 1972–1981*.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. *Pismo ks. Inspektora Stanisława Styrny do ks. Stefana Kieleńskiego*, Łódź 20 czerwca 1978 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. S. Kieleński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 18.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. S. Kieleński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 19–21.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. *Sprawozdanie ks. Antoniego Rafalki z wizytacji kanonicznej wspólnoty salezjańskiej w Skrzatuszu*, Skrzatusz 12 marca 1980 r.

- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn. *Ulotka z 1975 r. 400-lecie Matki Bożej Skrzatuskiej 1575–1975*, oprac. ks. Stefan Kiełiński SDB.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. T. Skrzatusz, akta bez sygn., S. Kiełiński, *Spis inwentarza majątku kościelnego i beneficjalnego parafii w Skrzatuszu pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP*. Stan z dnia 30 czerwca 1981 roku, mps, 19.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Zgoda biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego na erekcję domu zakonnego Towarzystwa Salezjańskiego w Skrzatuszu*, Koszalin 28 maja 1977 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Zwolnienie ks. Stefana Kiełińskiego z funkcji administratora parafii przez bpa Ignacego Jeża*, Koszalin 6 lipca 1981 r.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej. *Życiorys Stefana Kiełińskiego*, Rumia 22 maja 1950 r.
- Ceynowa, Tadeusz. „Kalendarium ważniejszych wydarzeń z dziejów Skrzatusza”. *Rocznik Skrzatuski* 1 (2013): 140.
- Delerdt, Andrzej Józef. *Źródło łask Boskich nieprzebrane. Matka Boska Bolesna ze Skrzatusza i Jej historia*, red. A. Borysowska, T. Ceynowa. Szczecin: Wydawca Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie, Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, 2017.
- Dziędziel, Augustyn. „Podział prowincji salezjańskich w Polsce. List okólny delegata Przełożonego Generalnego do współbraci obu prowincji”. *Biuletyn Salezjański Nostra* 2 (1980): 27.
- Jażewicz, Iwona. „Sanktuarium w Skrzatuszu jako miejsce kultu religijnego w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. *Peregrinus Cracoviensis* 18 (2007): 119–138.
- Lato, Zbigniew. „Troska salezjanów o ośrodki kultu maryjnego w Polsce w latach 1898–1998”. *Seminare* 14 (1998): 160–163.
- Pałęcki, Waldemar. „Sanktuarium”. W: *Encyklopedia katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz (kol.1058–1060). Lublin: Wydawnictwo KUL, 2012.
- „Pfarrbrief der Pfarrei St. Martin” 16 (2008): 1.
- „Pielgrzymka kapłanów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej do sanktuarium maryjnego w Skrzatuszu”. *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 6, 11–12 (1978): 378–379.
- Sanktuarium Maryjne w Skrzatuszu*, oprac. i red. Stefan Kiełiński. Piła, 1982.
- Szczepaniuk, Piotr. „Teologiczno-duchowy wymiar formacji w nauczaniu skrzatuskim w latach 1972–2013. Duchowość maryjna”. *Rocznik Skrzatuski* 3 (2015): 23–24.
- Towarzystwo św. Franciszka Salezego w Polsce. *Wykaz domów i osób*. Kraków–Łódź: Nakładem salezjańskich inspektorii, 1975.
- Wąsowicz, Jarosław. „Historia salezjańskiej inspektorii pw. św. Wojciecha z siedzibą w Pile (1979–2004)”. *Seminare* 22 (2005): 97–101.
- Wąsowicz, Jarosław. „Posługa duszpasterska salezjanów w Skrzatuszu w latach 1952–1972”. *Rocznik Skrzatuski* 1 (2013): 75–89.
- Wąsowicz, Jarosław. „Salezjańskie wydawnictwa promujące sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”. *Rocznik Skrzatuski* 3 (2015): 147–155.
- Wąsowicz, Jarosław. „Śp. Ks. Stefan Kiełiński SDB (1932–2017)”. *Kronika Inspektorialna* 39 (2017): 96–100.
- Wąsowicz, Jarosław. *Zakład Salezjański w Rumi 1937–1960*. Studia i materiały źródłowe pod patronatem Archiwum Salezjańskiego Inspektorii Pilskiej. T. 3. Piła–Rumia, 2012.

Wiązowski, Eugeniusz. „Wkład salezjanów w rozwój kultu Maryjnego w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”. *Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne* 19 (2012): 117–143.

Zbiory ks. Jarosława Wąsowicza SDB. *Relacja ks. Stefana Kiełińskiego SDB*, Rumia 25 lutego 2015 r.

Zbiory ks. Jarosława Wąsowicza SDB. *Relacja ks. Stefana Kiełińskiego*, Rumia 6 maja 2015 r.

Streszczenie

W związku z powstaniem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w 1972 r., w trosce o jej duchowy rozwój, biskup ordynariusz Ignacy Jeż ustanowił w Skrzatuszu diecezjalne sanktuarium Matki Bożej Bolesnej. W historii tego miejsca rozpoczął się więc nowy etap, w którym było ono nie tylko jednym z wielu miejsc pielgrzymkowych i kultu maryjnego w dotychczasowej diecezji gorzowskiej, ale stało się centralnym sanktuarium dla wiernych nowo powstałej jednostki administracji kościelnej. Wiązało się to z nowymi wyzwaniem, przed którymi stanęli duchowi opiekunowie tego świętego miejsca, a rolę tę pełnili od 1952 r. salezjanie. Wraz z utworzeniem sanktuarium diecezjalnego we wspólnocie salezjańskiej w Skrzatuszu nastąpiły zmiany personalne. Pierwszym jego kustoszem został mianowany ks. Stefan Kiełiński SDB, który pełnił jednocześnie funkcję proboszcza miejscowej parafii. Artykuł omawia posługę duszpasterską pierwszego kustosza na rzecz sanktuarium oraz przywołuje podstawowe dane biograficzne salezjanina.

Słowa kluczowe: Skrzatusz, diecezja koszalińsko-kołobrzeska, sanktuaria maryjne, salezjanie, Stefan Kiełiński

Abstract

FR STEFAN KIELIŃSKI (1932–2017), THE FIRST CUSTODIAN OF THE DIOCESAN SANCTUARY OF THE KOSZALIN-KOŁOBRZEG (KOŁOBRZEG) DIOCESE IN SKRZATUSZ

The Koszalin-Kołobrzeg (Kołobrzeg) Diocese has been established in 1972. It's bishop, Ignacy Jeż, established the sanctuary of Our Lady of Sorrows in Skrzatusz to enhance the spiritual growth of the diocese. For the sanctuary in Skrzatusz a new history begun, since it was no more one of many holy places in the Gorzów diocese, but the main sanctuary of the new Church administration unit. This move required also a change in the personel. Fr Stefan Kiełiński SDB was the first custodian of the sanctuary, holding at the same time the office of the parish priest. This article presents the pastoral activity of the Custodian and recalls the basic biographical information about the Salesian.

Keywords: Skrzatusz, the Koszalin-Kołobrzeg (Kołobrzeg) diocese, marian sanctuaries, Salesians, Stefan Kiełiński